

Tekstkompendium til Nordisk melankoli

Hvem er vi i Norden?

LNU-Konference
2023

Hjalmar Gullberg – Det finns en sjö och sedan aldrig mer

Det finns en sjö och sedan aldrig mer,
och floden slätas ut i den grå spegeln
som ingen strand inramar, inga roddarslag
ska spräcka. O ni saligt bortvända, ni döda,
i självtillräcklig skönhet vilande!
Gudarnas avund rubbar ej er frid. Vad annat
än en förlängning av mandatet är
den skröpliga evärdlighet de har förunnats?

Om gamars närhet skvallrar fågelspillning.
Att lösa oss från rums- och tidsurskillning
har ljudlöst vita klockor ringt för oss
på dessa ängar av asfodelos.
Vår skepand är till synes bibehållan;
blott puls andning lämnas i kontrollen
och skuggan av mig själv bliver släppt förbi,
ett håltomt eko av en melodi,
en sista rossling ur ett sängomhänge.
Vår död är ofullgången än sålänge.
Ty dessa ängar utan fågelsång
är blott en anhalt och en övergang.
Oss förde färjan bara från den ena
overkligheten, åldringar och spene
barn, till den andra, lite längre bort,
utvandrare i väntan på transport.
Där porten sluter sig och hunden skäller,
regerar tvillingparet Varken-Eller,
lydfurstar i ett gränsländ. Ingen vet
vad man och kvinna har för olikhet,
när skiljemur på skiljemur ger vika:
gammal och ung
          tiggare, kung,
                          kvittar lika.

Så faller svepningar och ornament,
alltmedan hunden stirrar oavvänt
på jordiskt liv som är tilländalupet.
Och floden vaggas oss mot spegeldjupet
som i gestaltlös vila återger
Narkissos död sedan aldrig mer.

Digtsamlingen, Dödsmask och lustgård, 1952

Edith Södergran -Landet som icke är, 1925

Jag längtar till landet som icke är,
ty allting som är, är jag trött att begära.
Månen berättar mig i silverne runor
om landet som icke är.
Landet, där all vår önskan
blir underbart uppfyllt, landet, där alla våra kedjor falla,
landet, där vi svalka vår sargade panna
i månens dagg.
Mitt liv var en het villa.
Men ett har jag funnit och ett
har jag verkligen vunnit –
vägen till landet som icke är.
I landet som icke är där går min älskade med gnistrande krona.
Vem är min älskade? Natten är mörk
och stjärnorna dallra till svar.
Vem är min älskade? Vad är hans namn?
Himlarna välva sig högre och högre,
och ett människobarn drunknar i åndlösa dimmor
och vet intet svar.
Men ett människobarn är ingenting annat an visshet.
Och det sträcker ut sina armar högre än alla himlar.
och det kommer ett svar: Jag
är den du älskar och alltid skall älska (Södergran, 1925)

Pär Lagerkvist

Ångest, ångest är min arvedel

*Ångest, ångest är min arvedel,
min strupes sår,
mitt hjärtas skri i världen.
Nu styvnar löddrig sky
i nattens grova hand,
nu stiga skogarna
och stela höjder
så kargt mot himmelens
förkrympta valv.
Hur hårt är allt,
hur stelnat, svart och stilla!*

*Jag famlar kring i detta dunkla rum,
jag känner klippans vassa kant mot mina fingrar,
jag river mina uppåtsträckta händer
till blods mot molnens frusna trasor.*

*Ack, mina naglar sliter jag från fingrarna,
mina händer river jag såriga, ömma
mot berg och mörknad skog,
mot himlens svarta järn
och mot den kalla jorden!*

*Ångest, ångest är min arvedel,
min strupes sår,
mitt hjärtas skri i världen.*

Kent - Mannen I Den Vita Hatten (16 år Senare) Lyrics

Album: Du Och Jag Döden

Lyrics: Joakim Berg

Music: Joakim Berg

En bänkrad i en rastlös sen april
Jag tittar över axeln och ser dig blinka till
Jag kan få dig när du vill
En vind blåser skräp längs korridoren en sista gång
Och du & jag håller andan och håller händer i språnget
Det är inte så långt hem

Än finns det tusentals tårar kvar
De var dina att ge vemsomhelst
Äntligen
De är de dyrbaraste smycken du har
Så be aldrig om ursäkt igen
Äntligen passerar vi deras gränser

Minns du vår blodsed, våran lag
Vårt dumma korståg mot en lika korkad stad
Jag minns allt, som naglarna mot glas
Men du bara skrattar åt mig, förminskar allt till ett
skämt
Men jag ser på din ängsliga hållning, din jagande blick
att de känns
Att det är långt hem

Och snart finns det inga tårar kvar
De var våra att ge vemsomhelst
Äntligen
De är de dyrbaraste smycken vi har
Så be aldrig om ursäkt igen
Äntligen sätter du själv dina gränser

Den där pojken jag aldrig kände
Som gick på gator jag aldrig såg
Och tänkte tankar jag aldrig tänkte
Under ett tunt och flygigt hår

Och alla känslor slog och sprängde
Hela vardagen full med hål
I en tid då inget hände
I en stad som alltid sov

Men älskling vi var alla en gång små
Ja, vi var alla en gång små
Ja, vi var alla en gång små

Jag kastar stenar i mitt glashus
Jag kastar pil i min kuvös
Och så odlar jag min rädsla
Ja, jag sår ständigt nya frön

Och i mitt växthus är jag säker
Där växer avund klar och grön
Jag är livrädd för att leva
Och jag är dödsrädd för att dö

Men älskling vi ska alla en gång dö
Ja, vi ska alla en gång dö
Ja, vi ska alla en gång dö

Vi ska alla en gång dö
Vi ska alla en gång dö
Vi ska alla en gång dö

En ravn sidder på det store kors ved kirkegårdens indgang. Ingen jeg holder af, ligger på den kirkegård. Aanaa ligger her ikke. Alligevel føler jeg, at jeg har mistet nogen her. Det vækker dystre minder. Det vækker minder om de forårsnætter, jeg har siddet her med angsten for den kommende midnatssol. Det vækker minder om den lyserøde sommernat for et år siden, hvor jeg sad på en fjeldknold med udsigt til Sermitsiaq og alle de dødes kors og tænkte på livet. Jeg var ofte alene, men den nat var jeg ensom og ønskede, at det var mig, der lå her. Gaderne var sjælløse som grave, og en ravn kom flyvende forbi og landede på et af korsene tæt på mig. Dens sorte fjer skinne, dens sorte øjne var på udkig, dens sorte sjæl var den eneste til stede. Jeg hvilede mine øjne på den sorte fugl, og for en stund glemte jeg alt om, at solen, der var gået ned for et kvarter siden, ville dukke op igen bag Sermitsiaq om et par minutter. For en stund glemte jeg, at det hele ville begynde forfra igen. Ravenen vogtede over mig, indtil dagslyset kom. Så fløj den væk og efterlod mig med de døde. Den vidste ikke, at det var mod lyset og ikke mørket, den skulle beskytte mig.

Gerdur Kristny

Drapa, 2016

(54)
”Brustne øjne
omgivet af blå mærker
Ansigtstudtrykket
Vidner om
at du fik svar
på et spørgsmål
som du aldrig
turde stille
For dit lille liv
Bliver intet gjort”

(55)
”Bokseren
Sover de uretfærdiges
Søvn
Dyb
Og drømmeløs”

(59)
”Jeg ved
hvad dit hoved vejede
men kender ikke den sidste
tanke
som rumsterede der
eller hvem den gjaldt”

(60)
”Lungerne vejer jeg
I mine åbne hænder
Blæser dem op ved at puste
Lytter til luften
Som siver ud igen
For dit lille liv
får man ikke længere noget”

”Skål” af Dania O Tausen, 2021

(typografi efter digtsamlingen)

Skål for alle piger,
der blev døbt som tiårige
og forelsket som tolv.
Der blev draget ud i usædelighed af ren nysger-
lighed efter
at finde ud af, hvad der sker mellem benene.

Skål for alle de drenge
der føler sig presset til at ligne deres fædre.
Der stadig er bundet til deres første kærlighed,
for rigtige mænd er trofaste og bryllupsnatten hellig.

Skål for alle de børn, der uden at vide det
Bliver sat i Guds tjeneste
med deres utrolige gudgivne gaver,
og som derefter er de kommende generationers
ansvarsfulde forbilleder og fremtid.

Skål for de unge,
der med boblende følelser og dårlig samvittighed,
frække forelskelser og ren forfængelighed
ikke kan holde hænderne væk fra hinanden.
Der beder Vorherre om undskyldning bagefter
og venter tålmodig på blod til dessert.

Skål for,
at være tvunget til at skjule sig bag pæne manerer
og store smil,
når uretfærdighed og fordømmelse tager magten.
Når der ingen plads er til at vokse
med nye spørgsmål og meninger.

Skål for
at føle sig møgbeskidt, hver gang solen står op,
og den forfærdelige verden vågner og frister
med sit farlige samvær,
sine tendenser og sine muligheder.

Skål for dig og mig,
der kender lyset,
der kender mørket

Der ved, at Gud ikke påvirkes af os,
Vores handlinger,
Vores fejl.

Der kender os selv,
Vores grænser,
Vores svagheder.

Der er taknemmelige for livet,
Vores opvækst,
Vores fremtid.

Det, der gør os til det, vi er
skaber os
som mennesker,
som personer,
som individer.

Skål for os
der hver dag stadig forsøger at gøre
vores bedste
vores sidste.

Der lever i nuet
selvom mørket glor
Der dør i verden
i håb om en himmel et eller andet sted.
Der ikke er til stede
Men alligevel inderligt åndelige.
Der leder efter en mening i dagen,
selvom natten altid kræver halvdelen.

Beinir Bergsson – Solhaven, 2021

Bedstemor plejede at stikke
hånden ind i hækken
strakte sig efter bær
til os
hun rev hånden
på grenene

hun sagde
at haven trives
når den får en smule blod

Glenn Bech - Jeg anerkender ikke længere jeres autoritet

Manifest – langdigt, 2022

X
i toget sidder en familie
hvor faren spiser chips og blader avis
mens moren tager ansvar
for børnene
som kræver opmærksomhed
råber og sparker
og jeg brækker mig
ud over samtlige forbipasserende
heteropar som hhv. smilende (kvinderne) og nikkende (mændene)
ikke alene samtykker til arbejdsfordelingen
men sikkert ikke skænker den en tanke
og jeg væmmes
hvorfor gør jeg det?
jeg går vel op i retfærdighed
jeg går vel op i at børn udvikler en tryk tilknytning til begge forældre
eller hvad?
afskyen stikker dybere
det er jo selvsamme befolkningsgruppe
kald den: kernefamilien
kald den: vi der ejer verden
det er denne befolkningsgruppe, samfundet og lovene og
ferieparkerne og byerne og forsikringerne og plejehjemmene
indrettes efter
det er folket, eller
det er flertallet der definerer hvad der er rigtigt og forkert
hvilket der heller ikke er noget galt med
umiddelbart
og dog stikker afskyen dybere
vreden stikker dybere
blot jeg tænker på alle deres rettigheder
de rettigheder de tager for givet
og som ikke forstår
hvorfor jeg skulle have
men som de gerne belærer mig om hvorfor
jeg ikke burde få

føj for satan, hvor I larmer og lugter, undskyld, men ...
da føler jeg trang til at sparke
hovedet af ungen
erklære krig mod jeres livsformer; småborgerlige arbejdsmoral,
forkrøblende kristne levn, patriarkat og græsplæner, konfirmationer,
bryllupper, hustruvold, sexløse ægteskaber, hjulspin på offentlige
parkeringspladser

jeg tænker
der ville ingen kunst være i verden
hvis ikke homoseksuelle eksisterede
jeg tænker
de homoseksuelle trækker befolkningens åndelige gennemsnit op

Nanna Storr-Hansen Bøgetid, 2022

Hvilket råd
ville du give
en anden planet
det er på tide
at invitere træerne
i tv
Amazonas brænder
jeg ammer
planterne
i stuen
har fået frisk vand
der lugter
af sump
omkring sofaen

jeg forvandler mig
til mælk
i små sug
på google
finder jeg
Tollundmandens hjerne
og en lille figur
intakt men lettere
flad
det er bøgetid
guderne bor i mosen
en sort og bladløs
skærm

Sofie Eriksdatter – Bedstemor Newton, 2022

Stranden er stiv, frossent vasketøj på snoren, trøjerne og
bukserne kan stå selv på verandaen som væsener der tøer op
mens solen finder sig til rette på himlen
kæler du mine klæder blanke, lille morgen
solsorten pipper inde fra en bladløs busk
jeg børster tænderne
tandkødet er lidt skrøbeligt et sted i overmund
mit spyt er lyserødt i vasken
er jeg ved at blive gammel?

Jeg går ud ad døren, himlen er tordensort eller tordenblå
selvom det er november, du ligger stadig inde i huset og sover
det tager sin tid at lære sig denne novemberboogie, skuldrene
let foroverbøjet, hofterne frem, navlen suget ind under
ribbenene, bevægelsen har sin egen tyngde, sin egen lov

Jeg vandrer fra gulgrønt, rødt, rustent, fuld af blade og dale
de der rum der minder om barndom
tiden som står stille efter aftensmad
vaskemaskinen snurrer og hjerter åbner sig
far vasker op og mor går i værkstedet
vi steger brød over stearinlys, stikker fingrene ind
i ilden, det lugter sødt af brændt kød, vi tisser ikke i sengen

Pia Tafdrup – ”Min mors hånd” fra digtsamlingen ”Dronningeporten”, 1998

MIN MORS HÅND

Bader mig i en dråbes stille lys
og husker hvordan jeg blev til:
En blyant stukket i hånden,
min mors kølige hånd om min, der var varm.
- Og så skrev vi
ind og ud mellem koralrev,
et undersøisk alfabet af buer og spidser,
af sneglespiral, af søstjernetakker,
af fægtende blækspruttearme,
af grottehvelvinger og klippeformationer.
Bogstaver der fimrede og fandt vej,
svimmelt hen over det hvide.
Ord som flade fisk der flaprede
og gravede sig ned i sandet
eller svajende sønemoner med hundreder af tråde
i stille bevægelse på én gang.
Sætninger som strømme af fisk,
der fik finner og løftede sig,
fik vinger og bevægede sig rytmisk,
dunkende som mit blod, der blindt
slog stjerner mod hjertets nattehimmel,
da jeg så, at hendes hånd havde sluppet min,
at jeg for længst havde skrevet mig ud af hendes greb.

Om Pia Tafdrup

Pia Tafdrup blev født i 1952 i en tid, hvor fjernsynet blev betragtet som den største fare for bogen. Men tidligt var hun selv mere optaget af skrift og sprog.

”Det startede med håndskriften allerede før skolen og fascinationen af mine forældres forskellige håndskrifter. Som barn forstod jeg ikke, hvordan min forældre kunne læse hinandens håndskrift. Min far skrev nogle meget lodrette bogstaver, og min mors skrift var decideret cirkuler. Jeg forstod ikke, hvordan de kunne afkode hinanden. Og jeg var vildt fascineret af skriftbilledet. Min mor satte en blyant i min hånd og førte den, så jeg kunne skrive bogstaver.”

Det har Pia Tafdrup siden skrevet åbningsdigtet ”Min mors hånd” om i ”Dronningeporten” fra 1998:

”Bader mig i en dråbes stille lys (...) at jeg for længst havde skrevet mig ud af hendes greb.”

”For mig knytter skrift sig til billeder på bunden af havet. Det går tilbage til en sommer, hvor jeg var syg en hel måned,” forklarer hun og fortsætter:

”Jeg havde skoldkopper og måtte ikke få sol, så jeg lå meget af sommeren med en paraply på en badebro, mens jeg kiggede ned gennem plankerne. De billeder, jeg så gennem plankerne, har printet sig ind i mig. Jeg ser skriften som noget, der er i bevægelse og har rytmen af tangplanter, der står på sandbunden i havet. Og så tematiserer digtet jo, at jeg først lærer at skrive af min mor. Senere giver hun slip, så jeg selv fortsætter skriften. Fra små, barnlige sætninger til digte. Udviklingen spænder fra fisk til fugl, fra finner til vinger.”

Pia Tafdrup - SYV KJOLER FOR SYNLIGHEDEN, 2011

Jeg syr en kjole, som kan bæres
stolt af den, der fødes med
forventningsgnist i hjertets kar,
den passer fuldendt stor og lille,
spindes stærkt af regnens bue,
den kan nydes hele livet,
hvis der værnes godt om klædet.

Jeg syr en kjole, som kan bæres
tyst af frygtens nye offer,
den kan passe stor og lille,
skjuler ikke sårbarhed,
som flokkevis af fugle jages
ud af træets tætte krone,
flagrer stoffet op i vinden.

Jeg syr en kjole, som kan bæres
let af hadets nye offer,
den er farvet rød af blodet
og har tordensorte kanter,
den kan passe stor og lille,
den, der mindst af alt vil tro,
der skulle skiftes tøj før natten.

Jeg syr en kjole, som kan bæres
af en kold kynismes offer,
den kan passe stor og lille,
kjolens vanvidsstof er gjort
af ild, som ingen skylregn slukker,
den skal minde om, at jorden
når som helst kan åbne sig.

Jeg syr en kjole, som kan dække
størknet blod på dødens offer,
den kan skjule stor og lille,
den er formet efter grådens
dybe furer over kinden,
klædet matcher mørkets vægge,
freden i hver grav på kloden.

Jeg syr en kjole, som kan bæres
i en tågedøs af sorgens
offer, viet til en slægtning
og til venner af den døde,
den kan passe stor og lille,
vredens første lys er synligt
mellem blygrå smertetråde.

Jeg syr på kjolen, som kan bæres
trygt af den, der kendet håbet,
vævet ind er venners latter,
stille glædestårer, lysten
til at vågne op på trods
af liv, som katastrofen tog
- den reflekterer solens stråler.

<https://hojskolesangbogen.dk/om-sangbogen/historier-om-sangene/s/syv-kjoler-for-synligheden>

Straff

Jeg er glad han fikk straffen han fikk. Som kjent skal han leies frem til hver eneste grav.

Han skal legge en kurv med fortid og en kurv med fremtid på graven.

Han skal ha på seg gallauniform.

Han skal i tillegg tømme oppvaskmaskinen til alle foreldrene, gjøre sønners og døtres plikter. Gå på fotball, gå på trening, synge i korene, han får det travelt.

Han skal spille inn en godnattsang til hver eneste en. Der hvor taket falt ned på regjeringsskrivebordet skal han stå naken og ensom med kroppen dekket av velduftende babypudder.

Han skal stå alene, en hvit skjerm skal trekkes foran ham.

Som kjent er han dømt til å se hver enkelt i øynene og som kjent er det ingen som vil se ham i øynene. Det bunnløse reservoaret av selvforsvar skal vendes. Plutselige, modige, uventede spørsmål skal legge ham åpen. Han skal ikke få endre navnet sitt. For hvor han enn kommer vil noe si navnet hans. Noen vil si navnet hans og han vil snu seg.

Han vil bli den kjente botsgjenger. Han skal utføre oppgaven alene, uten bruk av nett, manifest, dukker, stand-ins eller dobbeltgjengere.

I dommens premisser ligger også:

At ingen av disse botsøvelsene må fotograferes, skisses, kartoones eller filmes.

Ingen lydopptak må finne sted, bare ordet *unnskyld* kan opptas.

Man kan ikke gå tilbake og endre på noe som er følt.

Derfor, og selv om han gjør alt dette, blir det stille.

**Karoline Brændjord – ”Mor er i havet”
fra digtsamlingen ”Jeg vil våkne til verden”, 2021**

MOR ER I HAVET

Vi lette i havet hele dagen. En gammel mann rodde oss i båten sin, mens vi speidet. Om vi i det minste kunne finne en flaskepost. Men vi så bare maneter, et gjenskinn av mors glassaktige blikk og hennes retningsløse måte å bevege seg på. Hun vinker ikke til oss gjennom bølgerne.

en gang var mor i det glitrende vannet i dalen. da var det ikke vondt å dø, da var det ikke vondt for henne at hun en gang ville dø og drev seg selv til å dø. vannet glitret av forsoning. jeg vil stupe ut i vannet og være kald og frisk og levende og likne henne som glitret i vannet og hadde tilgitt alt, forsonet seg med alt og var lykkelig på en uendelig måte.

Vannet er mykt når man berører det forsiktig og hardt når man treffer det i høy fart. Det vet døtre som dypper føttene i vannkanten og har en mor som hopper fra en bro

Jeg senker føttene i sjøen. Vannet gir plass. Jeg slipper resten av kroppen oppi, og vannet beveger seg langs legger og mage, albuer, bryst og hals. Vannet er bare vann. Det ligger flatt og lager ingen krusning når jeg kaller det for Hjem

Noter

Lette = ledte

Maneter = vandmænd

Vondt = gøre ondt/skræmmende

Stupe = dykke

Mykt = blødt

Harpens Kraft

Vilmund og hans væne Brud
— *Strængen er af Guld.* —
de legte Tavel i hendes Bur.
Saa liflig legte han for sin Jomfru.

De legte Tavel med Guld saa rød,
og endda græd den væne Mø.

Hver Gang Guldtærning rand paa Bord,
den Jomfru fædded saa modig Taar.

»Hvad heller for Guld I græde?
eller for gode Klæde?»

Græde I Guld, eller græde I Jord?
hvad heller den Svend, I har givet Tro?»

Græde I Sadel, eller græde I Hest?
eller den Svend, der eder haver fæst?»

»Ikke for Guld jeg græder,
og ej for gode Klæder.

Jeg græder ikke Guld, jeg græder ikke Jord,
saa giærne da gav jeg eder min Tro.

Jeg græder ikke Sadel, jeg græder ikke Hest,
alt med min Vilje have I mig fæst.

Mere græder jeg for mit gule Haar,
at det skal raadne i Vendelsaa.

Mere græder jeg for Blide,
som jeg skal over ride.

Jeg maa vel græde for Blide-Bro:
dér sunke ned mine Søster to.

Dér sunke ned mine Søster to,
den Tid de lode deres Bryllup bo.

Og det var mig spaat, meden jeg var Barn:
at jeg skulde drukne min Bry'lupsdag.«

»I skulle ikke græde for Blide-Bro:
den lader jeg al med Jærne slaa.

Jeg lader bygge den Bro saa bred,
hun koster mig tusend Gylden i Fæ.

I skulle ikke græde for Blide:
mine Svende skulle med eder ride.

Tolv ved hver eders Side,
selv holder jeg Bidsel og Mile.«

Hun lod lægge under Gangeren røde Guldsko,
og saa rider hun til Blide-Bro,

Men der hun kom dér midt paa Bro,
da snaved hendes Ganger i fire Guldsko.

Hendes Ganger skrænted paa femten Guldsøm,
neder sank den Jomfru for striden Strøm.

Jomfruen rakte op sin hvide Hand:
»Vilmund! Vilmund! hjælp mig til Land!«

»Hjælp dig saa sandt nu den Hellig-Aand,
som jeg dig ikke nu hjælpe kan!«

Hr. Vilmund taler til Smaadrenng sin:
»Du hent mig flux Guldharpe min!«

Vilmund tager Harpe i Hande,
han ganger for Strømmen at stande.

Han slog Harpen saa saare,
det hørtes over alle de Gaarde.

Han slog Harpen over den By,
og Fuglen af den høje Sky.

Han slog Løv af Lindetræ
og Hornen af det levende Fæ.

Han slog Bark af Birke
og Knappen af Mari-Kirke.

Han slog mer end han skulde:
han slog de Lig af Mulde.

Han slog Harpen af ret Harm:
han slog sin Brud af Troidens Arm.

Op kom den Troid fra Bunde
med Hr. Vilmunds Mø ved Haande.

Og ikke hans Brud alene,
men baade hendes Søster væne.

»Vilmund! Vilmund! stil din Ljud!
her haver du igjen din unge Brud!

Vilmund! du stil din Runeslæt!
raade nu hver, som han haver Ret!

Vilmund! Vilmund! tag din Mø!
du lad mig volde mit Vand under Ø!«

»For vist skal jeg vinde min væne Mø,
men aldrig skalt du volde Vand under Ø.«

Vilmund han legte, den Troid til Men.
han sprak i de haarde Flintesten.

Hr. Vilmund han red sig op under Ø,
— *Strængen er af Guld.* —
saa drak han Bryllup med sin Mø.
Saa liflig legte han for sin Jomfru

Harpens kraft – ordforklaringer

Legte Guldtavel: spillede (et middelalderligt) brætspil.

Lege: spille.

Bur: jomfrubur, kammer.

Tykket: synes.

Blide er åens navn.

Ganger: hest.

Skrejned: skred ud, snublede.

Femten søm: et søm i en af hestekoene manglede.

Saa liste: så listigt.

Saa saare: så vældigt.

Det bøvende Fæ: det brølende kvæg.

Knappen: knappen på kirkespiret.

Til Bunde: således at den virkede ned på bunden af vandet.

Volde: herske over

Folkevisen - Agnete og Havmanden

1. Agnete hun stander paa Højelands Bro,
— *Fuglene synge.* —
og op kom den Havmand fra Bølgen den blaa.
— *Skjønne Agnete!* —
2. Hans Haar det var som det pureste Guld,
hans Øjne de vare saa frydefuld'.
3. »Og hør du, Agnete saa favr og saa fin!
og vil du nu være Allerkjæreste min?«
4. »O, ja saamænd, det vil jeg saa,
naar du tager mig med under Bølgen den blaa.«
5. Han stopped hendes Øren, han lukte hendes Mund,
saa førte han hende ned paa Havsens Bund.
6. Paa Havsens Bund der stander hans Bo,
dèr ganger Agnete i røde Guldsko.
7. Dér var de tilsammen i otte Aar,
syv Sønner og en Datter med den Havmand hun faar.
8. Agnete hun sad ved Vuggen og sang:
da hørte hun Engellands Klokker de klang.
9. Agnete hun ganger for den Havmand at staa:
»Og maa jeg mig én Gang til Kirke gaa?«
10. »O, ja saamænd, det maa du saa,
naar du kommer igjen til Børnene smaa.«
11. »Ja, visselig og sandelig jeg det vil:
der er mig intet kjærere i Verden til.«
12. »Men naar du nu skal til Kirke gaa,
saa maa du ikke tage dit røde Guld paa.
13. Og naar du kommer paa Kirkegaard,
saa maa du ej slaa ud dit fagre gule Haar.
14. Og naar du triner i Vaabehuset ind,
saa maa du ikke smile under Skarlagenskind.
15. Og naar du kommer paa Kirkegulv,
saa maa du ikke gaa til din Moder i Stol.

16. Og naar Præsten han nævner den høje,
saa maa du dig ikke nedbøje.«

17. Men der hun nu skulde til Kirke gaa,
saa tog hun alt sit røde Guld paa.

18. Og der hun nu kom paa Kirkegaard,
Agnete slog ud sit fagre gule Haar.

19. Og der hun tren i Vaabehuset ind,
Agnete hun smiled under Skarlagenskind.

20. Og der hun nu kom paa Kirkegulv,
Agnete gik ind til sin Moder i Stol.

21. Og da Præsten han nævned den høje,
hun monne sig dybt nedbøje.

22. Da mælte hendes Moder, hun stod hende nær:
»Agnete! Agnete! hvor kommer du her?

23. Agnete! Agnete! kjær Datter saa blid!
hvor har du været saa lang en Tid?

24. Hvor har du været saa lang en Tid?
og hvor er du bleven om Kind saa hvid?«

25. »Paa Havsens Bund der stander min Bo,
dèr haver jeg givet den Havmand min Tro.

26. Dèr skinner ikke Sol hin blide,
derfor er mine Kinder saa hvide.

27. Sønnerne syv jeg haver ham født,
den ottende er saa liden en Mø.«

28. »Hvad gav dig den Havmand for Æren din,
der han dig fæsted til Bruden sin?«

29. »Han gav mig Guldringene fem,
baade Roser og Liljer var lagt udi dem.

30. Og han gav mig det røde Guldbaand,
der bindes ikke bedre om Dronningens Haand.

31. Og han gav mig de guldspændte Sko,
der findes ikke bedre paa Dronningens Fod.

32. Og han gav mig en Harpe af Guld,
at lege paa, naar jeg var sorrigfuld.

33. Men nu vil jeg blive paa grønneste Grund,
og aldrig vil jeg mere til Havsens Bund.«

34. De tænkte, de vare dèr ene to,
men alt stod den Havmand og lydde derpaa.

35. Den Havmand han tren ad Kirkedøren ind,
alle de smaa Billeder de vendte sig omkring.

36. Hans Haar det var som det pureste Guld,
hans Øjne de vare saa taarefuld'.

37. »Agnete! Agnete! kom til Havet med mig!
dine smaa Børn de længes efter dig.«

38. »Ja, lad dem længes, mens de længes vill!
dem kommer jeg aldrig mere til.«

39. »O, tænk paa de store! og tænk paa de smaa!
og mest paa den lille, som i Vuggen laa!«

40. »Nej, aldrig vil jeg tænke paa store eller smaa,
og mindst paa den lille, som i Vuggen laa.«

41. Den Havmand bar op sin højre Hand:
»Mulm og Mørke over alle Land!«

42. Der kom Mulm og mørken Sky,
den skjulte saa vidt over Land og By.

43. Agnete hun ganger i Blinde,
hun kan ingen Veje finde.

44. Hun agted sig at gange over grønneste Grund,
da tog hun den Sti til Havsens Bund.

45. Hun agted sig at gange til sin Moders Gaard,
da tog hun den Sti, til Bunden laa.

46. »Velkommen, Agnete, under Bølgen den blaa!
ret aldrig skal du mere paa grønne Jord gaa.

47. Ret aldrig skal du mere paa grønne Jord gaa,
og aldrig ser du mere dine Børn saa smaa.

48. Men her skal du sidde paa haarde Graasten,
og her kan du lege med døde Mænds Ben.

49. End lader jeg dig dog den Harpe af Guld,
den maa du end slaa saa sorigfuld.«

50. Det maatte man høre i grønneste Lund:
— *Fuglene synge.* —
Agnete slog Harpen paa Havsens Bund.
— *Skjønne Agnete!* —

Fodnoter

Favr og fin: smuk og fin

Skarlagen-skind: rød kostbar kåbe

Den høje: Gud

Tren: trådte

Monne: må

Mælte: talte

En harpe at lege på: en harpe at spille på

Sorrigfuld: ked af det/trist

Agted at: ønskede at/havde til hensigt at